

Pośrednictwo finansowe a rozwój gospodarczy

Autorzy: Tomasz Banasik, Aneta Kosztowniak, Marzena Sobol (red.)

Celem opracowania jest analiza i ocena wpływu głównych instytucji pośrednictwa finansowego oraz oferowanych przez nie usług finansowych na sferę realną gospodarki, a także rozwój gospodarczy.

Opracowanie składa się z dziewięciu rozdziałów, w których omówiono infrastrukturę instytucjonalno-prawną systemu pośrednictwa finansowego w Polsce z uwzględnieniem funkcji systemu finansowego oraz jego związków ze wzrostem i rozwojem gospodarczym. Instytucje pośrednictwa finansowego przedstawiono z perspektywy poszczególnych segmentów rynku finansowego.

Przekazywana do rąk Czytelnika książka stanowi uzupełnienie krajowej literatury fachowej dotyczącej rynków finansowych, pośrednictwa finansowego i rozwoju gospodarczego. Różni się ona od większości wydanych dotychczas publikacji z tego zakresu zintegrowanym podejściem do analizy procesów gospodarczych, z położeniem mocnego akcentu na współzależności zachodzące pomiędzy rozwojem instytucji finansowych a funkcjonowaniem realnej sfery gospodarki.

Książka adresowana jest zarówno do studentów kierunku ekonomia, jak również kierunku finanse i rachunkowość oraz zarządzanie, a także do praktyków gospodarczych, interesujących się tymi kluczowymi dla gospodarki zagadnieniami.

Spis treści :

Wprowadzenie 9

Rozdział 1

System pośrednictwa finansowego – struktura, funkcje, związki ze wzrostem gospodarczym – *Urszula Kosterna* 13

- 1.1. Struktura i ogniwa systemu pośrednictwa finansowego 13
- 1.2. Ujęcie normatywne elementów polskiego systemu pośrednictwa finansowego 16
- 1.3. Funkcje systemu finansowego 24
- 1.4. System finansowy a wzrost gospodarczy 26
 - 1.4.1. Ujęcie teoretyczne 26
 - 1.4.2. Kanały oddziaływania systemu finansowego na wzrost gospodarczy 29
 - 1.4.3. System finansowy jako źródło zaburzeń wzrostu gospodarczego 30
- Bibliografia 35

Rozdział 2

Polityka pieniężna banku centralnego i jej wpływ na sferę realną gospodarki – *Marzena Sobol* 39

- 2.1. Istota polityki pieniężnej 39
- 2.2. Cele banku centralnego 42
- 2.3. Narodowy Bank Polski. Cele i zadania 44
 - 2.3.1. NBP jako bank emisyjny 45
 - 2.3.2. NBP jako bank banków 46

2.3.3. NBP jako bank centralny państwa	48
2.3.4. Organy NBP	49
2.4. Strategia polityki pieniężnej NBP i narzędzia jej realizacji	50
2.5. Instrumenty polityki pieniężnej NBP	53
2.6. Niezależność i odpowiedzialność Narodowego Banku Polskiego	56
Bibliografia	57

Rozdział 3

Miejsce banków w systemie pośrednictwa finansowego w Polsce – *Marzena Sobol*

3.1. Struktura systemu bankowego w Polsce	59
3.2. Cele banków komercyjnych	65
3.3. Operacje prowadzone przez banki i ich znaczenie gospodarcze	67
Bibliografia	74

Rozdział 4

Funkcjonowanie rynku papierów wartościowych i jego znaczenie dla wzrostu gospodarczego w Polsce – *Ireneusz Pszczółka*

4.1. Rola rynku kapitałowego w gospodarce wolnorynkowej	76
4.2. Uczestnicy rynku papierów wartościowych	77
4.2.1. Inwestorzy na rynku kapitałowym	77
4.2.2. Emitenci papierów wartościowych	78
4.2.3. Platformy obrotu	79
4.2.4. Instytucje regulujące rynek papierów wartościowych	81
4.3. Główne segmenty rynku papierów wartościowych	82
4.3.1. Rynek akcji w Polsce na tle wybranych rynków zagranicznych	83
4.3.2. Rynek obligacji	86
4.3.2.1. Obligacje sektora publicznego	88
4.3.2.2. Rynek obligacji komunalnych w Polsce	89
4.3.2.3. Atrakcyjność emisji papierów wartościowych na przykładzie obligacji komunalnych	93
4.4. Obligacje sektora prywatnego	95
4.5. Znaczenie koniunktury na rynku papierów wartościowych dla wzrostu gospodarczego	96
Bibliografia	97

Rozdział 5

Fundusze inwestycyjne jako uczestnicy systemu finansowego w Polsce – *Tomasz Banasik*

	101
5.1. Istota funduszy inwestycyjnych	101
5.2. Rodzaje funduszy inwestycyjnych	102
5.3. Teoretyczne aspekty wpływu funduszy inwestycyjnych na rozwój gospodarczy	107
5.3.1. Mobilizowanie oszczędności	107
5.3.2. Rozwój systemu finansowego	107
5.4. Oddziaływanie funduszy inwestycyjnych na rozwój gospodarczy w świetle badań empirycznych	108
5.5. Rozwój rynku funduszy inwestycyjnych i jego znaczenie na polskim rynku finansowym	113
Bibliografia	117

Rozdział 6

Otwarte Fundusze Emerytalne jako uczestnicy systemu finansowego w Polsce – *Tomasz Banasik* 119

6.1. Otwarte Fundusze Emerytalne jako uczestnicy systemu emerytalnego w Polsce	119
6.2. Społeczne i ekonomiczne aspekty działalności funduszy emerytalnych	123
6.2.1. Społeczne aspekty działalności funduszy emerytalnych	123
6.2.2. Teoretyczne aspekty wpływu funduszy emerytalnych na rozwój gospodarczy	126
6.2.3. Oddziaływanie funduszy emerytalnych na rozwój gospodarczy w świetle badań empirycznych	126
6.3. OFE a rozwój gospodarczy w Polsce	129
Bibliografia	135

Rozdział 7

Rola ubezpieczeń w rozwoju gospodarczym – *Krzysztof Ortyński* 137

7.1. Ryzyko i ubezpieczenie	137
7.1.1. Pojęcie ryzyka	137
7.1.2. Podstawowe klasyfikacje ryzyk	140
7.1.3. Proces zarządzania ryzykiem	142
7.1.4. Ubezpieczalność ryzyk	145
7.1.5. Cechy ubezpieczenia i reasekuracji	149
7.2. Relacje między rozwojem ubezpieczeń a rozwojem gospodarczym	154
7.2.1. Czynniki popytowe determinujące rozwój ubezpieczeń	154
7.2.2. Rozwój ubezpieczeń w Polsce w latach 2001–2011	158
7.2.2.1. Uwagi wstępne	158
7.2.2.2. Składka przypisana brutto	159
7.2.2.3. Współczynniki gęstości ubezpieczeń, penetracji ubezpieczeń i udziału inwestycji w PKB	160
7.2.2.4. Inwestycje ubezpieczycieli	161
7.2.3. Wpływ ubezpieczeń na rozwój gospodarczy	162
Bibliografia	167

Rozdział 8

Faktoring jako usługa pośrednictwa finansowego wspierająca prowadzenie działalności gospodarczej przedsiębiorstw – *Aneta Kosztowniak* 171

8.1. Pojęcie, podmioty oraz istota faktoringu	171
8.2. Proces weryfikacji potencjalnego faktoranta i wymogi dodatkowe faktora	175
8.3. Umowa oraz przedmiot faktoringu	176
8.4. Funkcje faktoringu	181
8.5. Rodzaje faktoringu i przebieg rozliczeń	183
8.5.1. Rodzaje faktoringu w krajowym obrocie gospodarczym	184
8.5.2. Rodzaje faktoringu w międzynarodowym obrocie gospodarczym	189
8.6. Faktoring jako instrument finansowania działalności gospodarczej	191
8.6.1. Adresaci faktoringu – profil potencjalnego przedsiębiorstwa (faktoranta)	191
8.6.2. Zalety i wady zastosowania faktoringu dla faktoranta, faktora oraz dłużnika	192
8.6.3. Faktoring jako instrument zarządzania należnościami oraz kapitałem obrotowym	193
8.6.4. Faktoring jako alternatywny instrument finansowania działalności gospodarczej	

195

8.7. Rynek faktoringu w Polsce – ewolucja instytucji faktoringowych zrzeszonych w Polskim Związku Faktorów w latach 2000–2012	198
Bibliografia	201

Rozdział 9

Leasing jako usługa pośrednictwa finansowego i źródło finansowania inwestycji wspierające rozwój gospodarczy – *Aneta Kosztowniak*

9.1. Pojęcie, przedmiot, istota leasingu	203
9.2. Regulacje prawne dotyczące umowy leasingu	204
9.2.1. Regulacje w prawie międzynarodowym	204
9.2.2. Regulacje w polskim prawie – pojęcie umowy, warunków, praw i obowiązków finansującego oraz korzystającego według Kodeksu cywilnego	205
9.2.3. Zalety i wady leasingu z perspektywy stron transakcji oraz parametry wyboru formy leasingu	210
9.3. Formy leasingu i przebieg transakcji	212
9.4. Podatkowe aspekty leasingu – regulacje w prawie podatkowym oraz bilansowym	216
9.4.1. Opodatkowanie leasingu podatkiem dochodowym	216
9.4.2. Opodatkowanie leasingu podatkiem od towarów i usług (VAT)	218
9.4.3. Leasing w prawie bilansowym	221
9.5. Cele gospodarcze i podatkowe leasingu a inne formy finansowania – analiza przesłanek za wyborem leasingu, jako źródła finansowania przez korzystającego	224
9.5.1. Elastyczność kształtowania zobowiązań wynikających z umowy leasingu	224
9.5.2. Cele podatkowe umowy leasingu a zobowiązania podatkowe	225
9.5.3. Leasing a kredyt – wybór formy finansowania	227
9.6. Rynek leasingu w Polsce – ewolucja instytucji leasingowych zrzeszonych w Związku Polskiego Leasingu w latach 1999–2012	231
Bibliografia	234